

مراقب تله هزینه‌های غرق شده باشید

نمی‌خواستند با شرم متوقف کردن کار و اعتراف به اینکه پولی که خرج شده به یک وسیله نقلیه کارآمد منجر نمی‌شود، کنار بیایند. به این خطا، خطای کنکورد (Concorde Fallacy) می‌گویند.

پس «خطای کنکورد» به رفتار لجوجانه‌ای در انسان‌ها اشاره می‌کند که همان پافشاری بر تکرار یک اشتباه در سیاست، تجارت و حتی تصمیم‌های روزمره است. این در حالی است که گاهی اصرار بر اجرای تصمیم‌های اشتباه هزینه بیشتری نسبت به رها کردن آن تصمیم دارد.

تله هزینه‌های غرق‌شده در کشورداری و سیاست‌گذاری هم خطرناک است و ممکن است کشوری را به خاک سیاه بنشانند. اصرار سیاستمداران بر تصمیم‌های اشتباه با این استدلال که کشور کلی هزینه مالی و جانی داده، مثال روشنی از این رفتار اشتباه است که می‌تواند چند نسل را متضرر کند.

به‌طور مثال کشور کوبا بیش از ۵۰ سال است که انرژی و توان خود را صرف مبارزه با آمریکا کرده و مردم این کشور به قدری فقیر شده‌اند که حاضر می‌شوند جان خود را به خطر اندازند و در خلیج خوک‌ها شیرجه بزنند و ساعت‌ها شنا کنند تا شاید راهی به آمریکا پیدا کنند.

خطای کنکورد به ما گوشزد می‌کند که بر تصمیم‌های اشتباه خود پافشاری نکنیم و به این بهانه که برای این پروژه زحمت زیادی کشیده‌ایم یا هزینه زیادی صرف کرده‌ایم، به اشتباه خود ادامه ندهیم.

از نظر من فهم زمان خروج به‌هنگام، در هر کار و مسئولیت، برای افراد به‌خصوص برای تاجران و کارآفرینان حیاتی است. این استدلال که چون بخش زیادی از عمر و سرمایه‌ام را در این مسیر هزینه کرده‌ام، پس محکوم به موفقیت هستم، استدلال خوبی نیست و ممکن است هزینه افراد را بسیار بالا ببرد.

سیاست مدار هستید یا تاجر، وکیل هستید یا کارآفرین، مراقب باشید که در تله هزینه‌های غرق شده گرفتار نشوید و جماعتی را هم گرفتار نکنید.

به‌موقع تصمیم بگیرید و از تصمیم بد یا تجارت اشتباه به‌موقع خارج شوید در غیر این‌صورت باید هزینه‌های سنگین‌تری بپردازید.

محسن جلال‌پور: هنوز هواپیما حرکت نکرده بود که نزدیک شد و با لبخند پرسید: «شما آقای جلال‌پور نیستید؟». سرم را بلند کردم و متوجه مردی با صورتی استخوانی و لاغر شدم که آرام روی صندلی کناری نشسته بود. با لبخند سری تکان دادم که یعنی خودم هستم و بعد مشغول مطالعه شدم. صندلی‌اش کنار من بود و چند دقیقه‌ای مشغول کارهای خودش و زمانی که کاپشن‌اش را تا کرد و در قفسه بالای سرش گذاشت، چند باری به من نگاه کرد.

به نظرم آمد می‌خواهد سوالی مطرح کند ولی با خودش کلنجار می‌رود. هواپیما به ابتدای باند رسید و موبایل‌ها خاموش شد، همچنان مشغول مطالعه بودم که مرد پرسید: «می‌توانم سوالی مطرح کنم؟». گفتم: «خواهش می‌کنم؛ در خدمت هستم».

سوالی که مطرح کرد و پاسخی که دادم و همان آشنایی چند دقیقه‌ای باعث شد این دوستی تداوم پیدا کند. تمام طول پرواز گفت‌وگو کردیم و بعد هم قرار گذاشتیم و قرارهای بعدی و از آن روز تا امروز، بیش از ۱۰ سال است که مدام در ارتباط هستیم. سوال آن روز مرد، سوال این روزهای من و خیلی از دوستان است.

۱۰ سال پیش که این مرد در هواپیما قصه کسب‌وکارش را گفت، متوجه شدم مهم‌ترین چالش پیش‌روی او، اصرار بر ادامه راهی‌ست که برای یک دهه وقت و انرژی و پول زیادی از او گرفته ولی موفقیتی به دنبال نداشته است و حالا چون احساس می‌کند در این مسیر هزینه زیادی داشته، باید ادامه دهد تا جبران مافات شود.

خیلی با او صحبت کردم و در نهایت او را متقاعد کردم که به اشتباه خود ادامه ندهد و به اصطلاح از تله «هزینه غرق شده» خارج شود. افرادی که در این تله گرفتار می‌شوند، عموماً تمایل دارند به تصمیم‌های غلط و سرمایه‌گذاری‌های اشتباه خود پافشاری کنند و حتی وقتی مشخص می‌شود تصمیمی که گرفته‌اند یا پروژه‌ای که روی آن کار می‌کنند از اساس اشتباه است، باز هم ادامه می‌دهند. برای همسفر هواپیمایی‌ام توضیح دادم که در امر تجارت، پیدا کردن سوراخ خروج، مهم‌تر از پیدا کردن در ورود است.

در دنیای کسب‌وکار، مثال‌های زیادی وجود دارد که نشان می‌دهد گرفتار شدن در تله هزینه‌های غرق شده چه زیان‌های هنگفتی به دنبال دارد.

معروف‌ترین مثال، «خطای کنکورد» است که به تصمیم اشتباه دولت‌های بریتانیا و فرانسه برای ساخت یک هواپیمای گول‌پیکر به نام «کنکورد» اشاره دارد.

حتی پس از آن که مشخص شد دیگر توجیهی اقتصادی برای این پروژه وجود ندارد، دو کشور به سرمایه‌گذاری برای توسعه هواپیمای کنکورد ادامه دادند. سیاستمداران درگیر این پروژه،